

Национална агенция за професионално образование и обучение

Кръгла маса

„СППОО – мост между професионалното образование и обучение и пазара на труда“

22.10.2019 г.

гр. София

Списък на професиите за професионално образование и обучение

Структурни елементи

Професионална област

Професионална област

Професионално направление

Професионално направление

Професионално направление

професия

професия

професия

професия

професия

Специалност:

- .....
- .....
- .....

Специалност:

- .....
- .....
- .....

Специалност:

- .....
- .....
- .....

Списък на професиите за професионално образование и обучение

Приложение 1

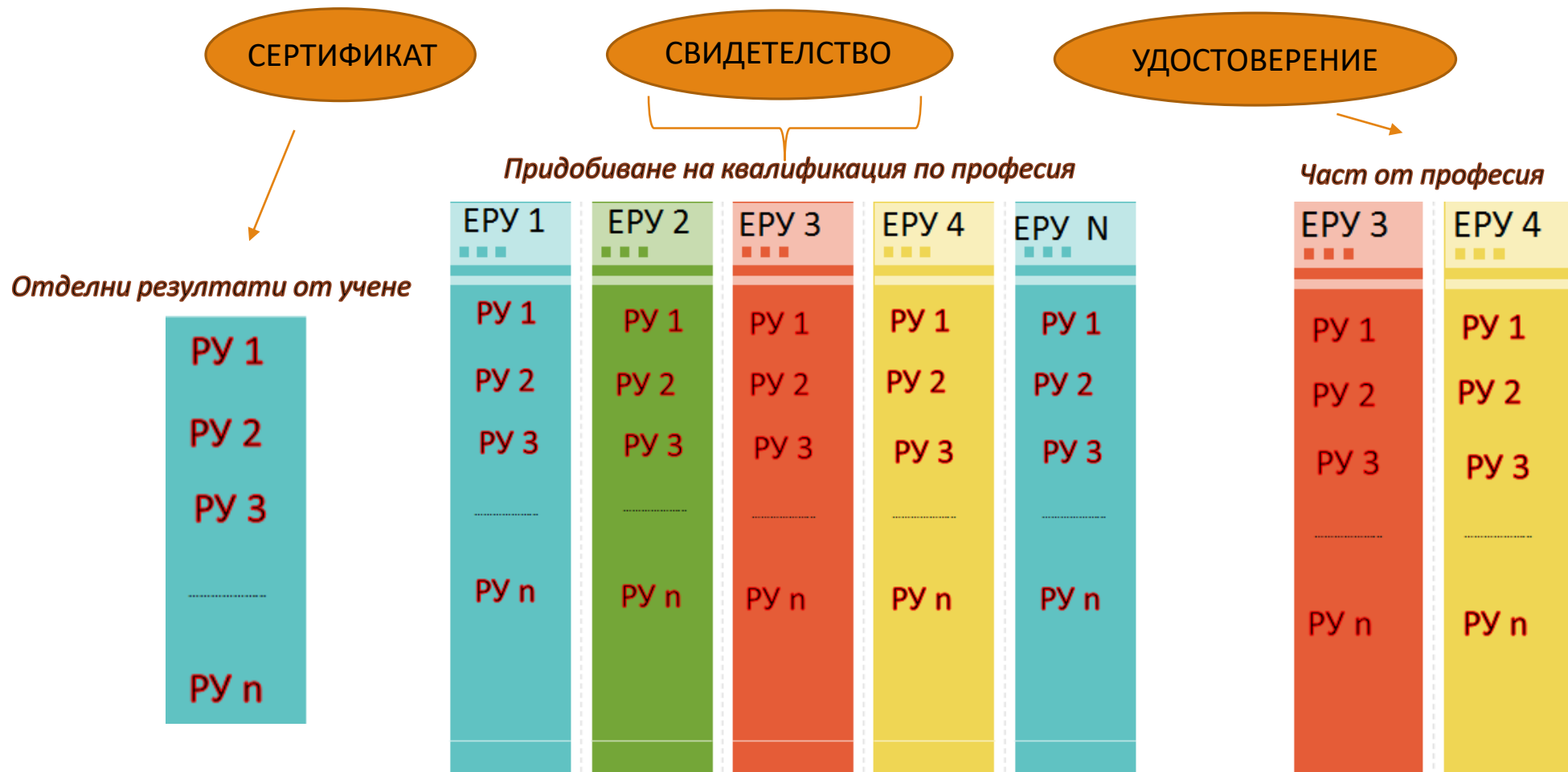
СПИСЪК НА ПРОФЕСИИТЕ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Утвърден със Заповед № РД 09-413/12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед №РД 09-04/08.01.2004 г., Заповед №РД 09-34/22.01.2004 г., Заповед №РД 09-255/09.04.2004 г., Заповед № РД 09 – 274 / 18. 02. 2005 г., Заповед № РД 09-1690/29.09.2006 г., Заповед № РД 09-828/29.06.2007 г., Заповед № РД 09-1891/30.11.2007 г., Заповед № РД 09-298/19.02.2009 г., Заповед № РД 09-1803/29.10.2009 г., Заповед № РД 09-621/18.05.2010 г., Заповед № РД 09-1728/01.12.2010 г., Заповед № РД 09-748/13.06.2011 г., Заповед № РД 09-1805/09.12.2011 г., Заповед № РД 09-638/23.05.2012 г., Заповед № РД 09-59/21.01.2013 г., Заповед № РД 09-182/25.02.2013 г., Заповед № РД 09-74/20.01.2014 г., Заповед № РД 09-1833/11.12.2015 г., Заповед № РД 09-1035/29.07.2016 г., Заповед № РД 09-1984/12.12.2016 г., Заповед № РД 09-1851/27.03.2017 г., Заповед № РД 09 – 5862 от 14.12.2017 г. и Заповед № РД 09-296 от 19.02.2018 г.

ОБЛАСТ НА ОБРАЗОВАНИЕ

1	Професионално направление	2	Наименование на професията	3	Наименование на специалността	4				5	6
						Степен на професионална квалификация					
						I	II	III	IV		
21	ИЗКУСТВА										
211	Изящни изкуства	211010	Художник – изящни изкуства	2110101	Живопис				•	3432-3002; 2651-8009; 2651-8015; 3435-3016; 3435-3017	
				2110102	Стенопис				•	3432-3002; 2651-8009	
				2110103	Графика				•	3432-3002; 2651-8009; 2651 8010	
				2110104	Скулптура				•	3432-3002; 2651-8009; 2651 8008	
				2110111	Илюстрация и оформление на книгата				•	3432-3002; 2651-8009; 2651-8012; 2166-3007; 3435-3016; 3435-3017	
212	Музикални и сценични изкуства	212010	Музикант - инструменталист	2120101	Пиано				•	2652-8022; 2652-8026	
				2120102	Цигулка				•	2652-8022; 2652-8026	
				2120103	Виола				•	2652-8022; 2652-8026	
				2120104	Виолончело				•	2652-8022; 2652-8026	
				2120105	Контрабас				•	2652-8022; 2652-8026	
				2120106	Флейта				•	2652-8022; 2652-8026	

Придобиване на професионална квалификация

- *ЕПУ – Единица резултати от учене
- *ПУ - Резултат от учене

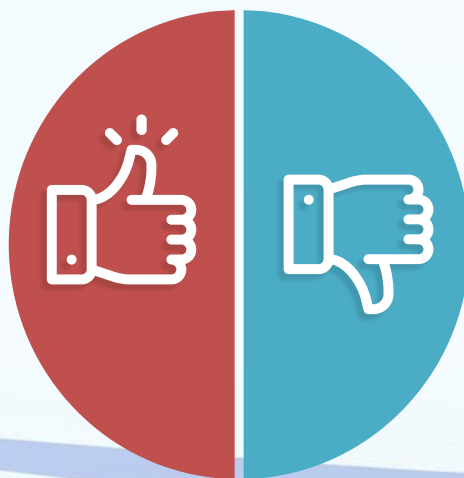
Брой професии и специалности в СППОО

Професионални направления	47
Професии	245
Специалности:	
Първа степен (2 ниво НКР/ЕКР)	59
Втора степен (3 ниво по НКР/ЕКР)	175
Трета степен (4 ниво по НКР/ЕКР)	281
Четвърта степен (5 ниво по НКР/ЕКР)	73
Специалности – всичко	588

SWOT анализ на СППОО

СИЛНИ СТРАНИ

- Инструменти за анализ на уменията и прогноза
- Подобряване на взаимодействията и адаптиране на професиите към нуждите на обществото и работодателите / професионалните гимназии
- Координация между организациите на работодателите, синдикатите и държавните институции (заинтересованите страни)
- Основава се на европейските класификации
- Предоставя възможности за признаване на квалификации
- Използва се в процеса на кариерно ориентиране на учениците
- Връзка между ПОО и пазара на труда
- Квалифицирани експерти в НАПОО

СЛАБИ СТРАНИ

- Недостиг на информация
- Липса на система за прогнозиране на уменията и определяне на нуждите на бизнеса
- Има професии с различен брой специалности
- Структура на СППОО- професии с различно ниво на професионална квалификация
- Липсват секторни стратегии и институционална подкрепа
- Използва се общ подход без регионална идентификация
- Проведените анализи/проучвания на пазара на труда не са представителни

SWOT анализ на СППОО

ВЪЗМОЖНОСТИ

- **Съвместни кампании** за популяризиране на различните професии и възможностите
- Адаптиране на СППОО към най-новите версии на Класификацията на областите на образование и обучение, ISCED-F, ISCO, НКПД
- Допълване, **отпадане** или архивиране на професии и специалности, неактуални на пазара
- **Прегрупиране и оптимизиране** на професии и специалности в съответствие с изискванията в секторите
- Икономическо развитие, **промени в секторите**, активно участие на служителите
- Изменения в законодателството
- **Атрактивни** професии/ специалности, които отчитат нуждите на бизнеса и на обучаваните
- **По-лесна и по-достъпна** процедура за допълване на СППОО с нови професии и специалности
- Създаване и **осигуряване** на активното участие на изследователски центрове в процеса на актуализиране на СППОО
- Преглед на **нивата** на квалификация – съответствие с дискрипторите по НКР
- По-подробни дефиниции, улесняващи ползването на СППОО

ЗАПЛАХИ

- Мнението на **обучаващите и обучаваните** не се взема предвид при актуализирането
- На пазара на труда **липсва баланс** между търсенето и предлагането
- **Липса** на интерес към професионалното обучение
- Липса на информация по отношение на възможностите **за кариерно израстване**, включително възможности, ориентирани към семейството
- Външните партньори трябва да бъдат по-отзивчиви - анализи, прогнози, обратна връзка
- Ниско ниво **на осведоменост** сред външните заинтересовани страни
- Включване на нови професии/специалности, а не актуализиране на старите
- Намиране на адекватни начини за справяне с предизвикателствата на **дигитализацията**
- Съпротива от страна на **традиционните** занаяти и професии
- Необходимост от провеждане **на широки консултации** преди вземане на решение за включване на нова професия/специалност в СППОО

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ
И ОБУЧЕНИЕ

Класификации на професиите в други държави

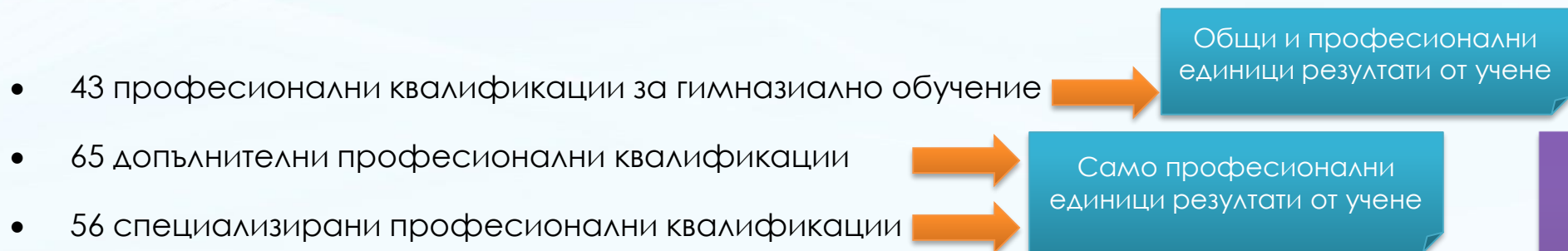

Избор на държави

Система на ПОО

Общо 164
квалификации
в 10 области на
образованието

Продължителност – около 3 години

Малко квалификации, но с повече избираеми модули, както и възможност за специализация в рамките на квалификацията

Нова компетентност = нови избираеми модули

Индивидуални програми – Учат само това, което не знаят

По-малко
квалификации

Реформа в ПОО

- От 1 януари 2018
- Брой на квалификациите – от 351 на 164
- По-широка квалификация
- Гъвкави пътеки

Лесно добавяне
на нова
квалификация

Личен план за
развитие

По-малко на брой квалификации, повече избираеми единици/модули

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ammatilliset tutkinnot

AMMATILLISET PERUSTUTKINNOT

1. Autoalan perustutkinto
2. Elintarvikkealan perustutkinto
3. Hammastekniikan perustutkinto
4. Hevostalouden perustutkinto
5. Hiis- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto
6. Kaivosalan perustutkinto
7. Kalatalouden perustutkinto
8. Kasvatus- ja ohjauksen perustutkinto
9. Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto
10. Laboratorioalan perustutkinto
11. Lentokoneasennuksen perustutkinto
12. Liiketoiminnan perustutkinto
13. Liikunnanohjauksen perustutkinto
14. Logistiikan perustutkinto
15. Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto
16. Lääkealan perustutkinto
17. Maanmittausalan perustutkinto
18. Maatalousalan perustutkinto
19. Matkailualan perustutkinto
20. Media-alan ja kuvallisen ilmaisun perustutkinto
21. Merenkulkualan perustutkinto
22. Metsäalan perustutkinto
23. Musiikkialan perustutkinto
24. Pintakäsittelyalan perustutkinto
25. Prosessiteollisuuden perustutkinto
26. Puutarha- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto
27. Puuteollisuuden perustutkinto
28. Rakennusalan perustutkinto
29. Ravintola- ja catering- alan perustutkinto
30. Sirkusalan perustutkinto
31. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
32. Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto
33. Taideteollisuuden perustutkinto
34. Talotekniikan perustutkinto
35. Tanssialan perustutkinto
36. Teknisen suunnittelun perustutkinto
37. Tekstiili- ja muotialan perustutkinto
38. Tieto- ja viestintätieteiden perustutkinto
39. Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto
40. Turvallisuusalan perustutkinto
41. Vennerakennusalan perustutkinto
42. Välinehuoltoalan perustutkinto

AMMATTITUTKINNOT

1. Ajoneuvoalan ammattitutkinto
2. Ammattisukeltajan ammattitutkinto
3. Asiomistukkauksen ammattitutkinto
4. Elintarvikkealan ammattitutkinto
5. Elintarviketeollisuuden ammattitutkinto
6. Eläinten hoidon ammattitutkinto
7. Energia-alan ammattitutkinto
8. Esitys- ja teatteritekniikan ammattitutkinto
9. Hevostalouden ammattitutkinto
10. Hieronnan ammattitutkinto
11. Iänhoitoalan ammattitutkinto
12. Kaivosalan ammattitutkinto
13. Kalatalouden ammattitutkinto
14. Kasvatus- ja ohjauksen ammattitutkinto
15. Kehitysvamma-alan ammattitutkinto

16. Kivialan ammattitutkinto
17. Koneasennuksen ja kunnossapidon ammattitutkinto
18. Kuljetusalan ammattitutkinto
19. Laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinto
20. Lastenkäsittelyalan ammattitutkinto
21. Leipomoalan ammattitutkinto
22. Lentokonepalvelujen ammattitutkinto
23. Lentokonetekniikan ammattitutkinto
24. Liiketoiminnan ammattitutkinto
25. Liikunnan ja valmennuksen ammattitutkinto
26. Liikuntapaikka-alan ammattitutkinto
27. Luontoalan ammattitutkinto
28. Lähiesiintymisen ammattitutkinto
29. Maanmittausalan ammattitutkinto
30. Maarakennusalan ammattitutkinto
31. Maatalousalan ammattitutkinto
32. Matkailupalvelujen ammattitutkinto
33. Media-alan ammattitutkinto
34. Merenkulkualan ammattitutkinto
35. Metsäalan ammattitutkinto
36. Mielenferveys- ja päihdetyön ammattitutkinto
37. Musiikki tuotannon ammattitutkinto
38. Opetuspalvelujen ammattitutkinto
39. Palvelulogiikan ammattitutkinto
40. Pintakäsittelyalan ammattitutkinto
41. Puuteollisuuden ammattitutkinto
42. Prosessiteollisuuden ammattitutkinto
43. Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan ammattitutkinto
44. Puutarha-alan ammattitutkinto
45. Puuteollisuuden ammattitutkinto
46. Rakennustieteiden ammattitutkinto
47. Ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto
48. Ruokapalvelujen ammattitutkinto
49. Saamenkäsityöalan ammattitutkinto
50. Seorakunta- ja haastuspalvelualan ammattitutkinto
51. Sähkö- ja automaatioalan ammattitutkinto
52. Taideteollisuuden ammattitutkinto
53. Talonrakennusalan ammattitutkinto
54. Talotekniikan ammattitutkinto
55. Tekstiili- ja muotialan ammattitutkinto
56. Terveystieteiden ammattitutkinto
57. Tieto- ja kirjasto palvelujen ammattitutkinto
58. Tieto- ja tietoliikennetekniikan ammattitutkinto
59. Tieto- ja viestintätieteiden ammattitutkinto
60. Tuulialan ammattitutkinto
61. Tuotantotekniikan ammattitutkinto
62. Turvallisuusalan ammattitutkinto
63. Vennerakennusalan ammattitutkinto
64. Ympäristöalan ammattitutkinto
65. Yrittäjän ammattitutkinto

ERIKOISAMMATTITUTKINNOT

1. Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto
2. Elintarvikkealan erikoisammattitutkinto
3. Eläinten hoidon erikoisammattitutkinto
4. Energia-alan erikoisammattitutkinto
5. Erityisruokapäiväpalvelujen erikoisammattitutkinto
6. Esitys- ja teatteritekniikan erikoisammattitutkinto

7. Hevostalouden erikoisammattitutkinto
8. Hieronnan erikoisammattitutkinto
9. Hiis- ja kauneudenhoitoalan erikoisammattitutkinto
10. Immobiliaatiohoidon erikoisammattitutkinto
11. Iänhoitoalan erikoisammattitutkinto
12. Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto
13. Kalatalouden erikoisammattitutkinto
14. Kasvatus- ja ohjauksen erikoisammattitutkinto
15. Koneasennuksen ja kunnossapidon erikoisammattitutkinto
16. Kuntoutuksen, lähi- ja ohjaukspalvelujen erikoisammattitutkinto
17. Lähiesiintymisen erikoisammattitutkinto
18. Leipomoalan erikoisammattitutkinto
19. Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto
20. Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto
21. Liiketoiminnan erikoisammattitutkinto
22. Liikuntapaikka-alan erikoisammattitutkinto
23. Luontoalan erikoisammattitutkinto
24. Maarakennusalan erikoisammattitutkinto
25. Maaseudun kehittämisen erikoisammattitutkinto
26. Maatalousalan erikoisammattitutkinto
27. Maotus- ja ravitsemisalan esiintymisen erikoisammattitutkinto
28. Media-alan erikoisammattitutkinto
29. Metsäalan erikoisammattitutkinto
30. Mielenferveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto
31. Oikeustieteiden erikoisammattitutkinto
32. Palvelulogiikan erikoisammattitutkinto
33. Pintakäsittelyalan erikoisammattitutkinto
34. Prosessiteollisuuden erikoisammattitutkinto
35. Puhevammaisten tulkkauksen erikoisammattitutkinto
36. Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan erikoisammattitutkinto
37. Puutarha-alan erikoisammattitutkinto
38. Puuteollisuuden erikoisammattitutkinto
39. Rakennusalan työmaajohtajan erikoisammattitutkinto
40. Saamenkäsityöalan erikoisammattitutkinto
41. Sähkö- ja automaatioalan erikoisammattitutkinto
42. Taideteollisuuden erikoisammattitutkinto
43. Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto
44. Talotekniikan erikoisammattitutkinto
45. Tekstiili- ja muotialan erikoisammattitutkinto
46. Tieto- ja tietoliikennetekniikan erikoisammattitutkinto
47. Tieto- ja viestintätieteiden erikoisammattitutkinto
48. Tuotannon esiintymisen erikoisammattitutkinto
49. Tuotantotekniikan erikoisammattitutkinto
50. Tuotekehittämisen erikoisammattitutkinto
51. Turvallisuusalan erikoisammattitutkinto
52. Valmennuksen erikoisammattitutkinto
53. Väestötieteiden erikoisammattitutkinto
54. Vennerakennusalan erikoisammattitutkinto
55. Ympäristöalan erikoisammattitutkinto
56. Yrittäjien erikoisammattitutkinto

Система на ПОО

Категоризация на
квалификациите/професиите:

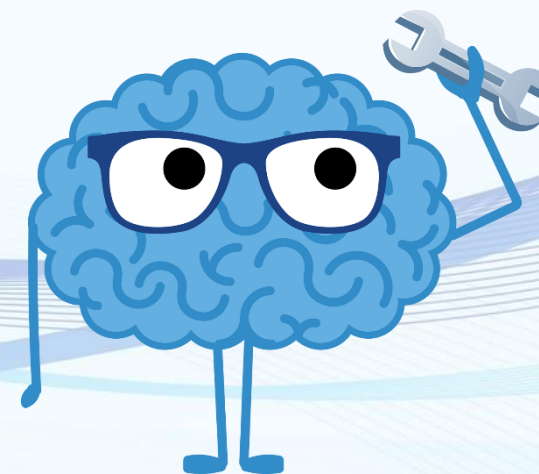
- пълна квалификация/професия
- регламентирана
квалификация/професия
- пазарна квалификация/професия

Интегриран регистър
на квалификациите

Класификация на
професиите за
професионално
образование

- Добавяне на квалификация – стъпки
- Периодичен преглед на пазарните квалификации
- Архивиране на квалификации
- Възстановяване на архивирани квалификации

Реформа в ПОО

- От февруари 2019
- 215 професии в 32 области – според отрасъла
- Всяка професия - 1 или 2 квалификации
- Класификация на професиите за професионално образование

Видове единици резултати от учене:

- Здравословни и безопасни условия на труд
- Професионална подготовка
- Чужд език по професията
- Лични и социални компетенции
- Организация на работа на малки екипи (само за някои професии)

възможно ли е обучение по част от професията?

Обучаващи/образователни институции

ниво по ЕКР за отделните квалификации

КОД

KLASYFIKACJA ZAWODÓW SZKOLNICTWA BRANŻOWEGO

наименование

НИВО ПО ПКР

съответно отраслово министерство

продължителност

отделни квалификации

Достъпна ли е програмата за хора с увреждания?

Nazwa zawodu	Symbol cyfrowy zawodu ustalony w klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy	Poziom PRK dla kwalifikacji pełnej	Minister właściwy dla zawodu – minister właściwy do spraw:	Typy szkół ponadpodstawowych				Symbole i nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie	Poziom PRK dla kwalifikacji cząstkowej wyodrębnionej w zawodzie	Możliwość prowadzenia kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych	Szczególne uwzględnienia związane z kształceniem w zawodzie lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie
				BS I	BS II (kształcenie wyłącznie na podbudowie BS I)	T	SP (okres nauczania)				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
BRANŻA AUDIOWIZUALNA (AUD)											
Asystent kierownika produkcji filmowej i telewizyjnej	343902	IV	kultury i ochrony dziedzictwa narodowego				2	AUD.01. Przygotowanie i organizacja produkcji audiowizualnej	4		
Fotograf	343101	III	gospodarki	X				AUD.02. Rejestracja, obróbka i publikacja obrazu	3	X	
Technik budowy i strojenia fortepianów i pianin	311945	IV	kultury i ochrony dziedzictwa narodowego					AUD.03. Budowa i renowacja fortepianów i pianin	4	X	
								AUD.04. Strojenie i korekta fortepianów i pianin	4	X	

Система на ПОО

- От август 2016 г. – нормативни промени
- Qualifica Centros – от 450 на 300 за цяла Португалия

Каталог на квалификациите,
който включва
професионални
квалификации и ключови
компетентности

Включва 274 квалификации за 39 области на образование и обучение:

- 114 квалификации, отговарящи на ЕКР 2
- 125 квалификации, отговарящи на ЕКР 4
- 35 квалификации, отговарящи на ЕКР 5

Qualification Referentials

811347 - Pastry Technician

Education and Training Area: 811 - Hotel and Restaurant

NQF Qualification Level: Level 4

EQF Qualification Level: Level 4

Total Credit Points: 189.00

Professional Profile:

Training Referential

	EFA Courses	Modular Formation	Professional courses
Technological formation			
Referential Double Certification			

Training Referential History

Since 2017-10-22

RVCC Framework

Key Competencies

Professional Skills

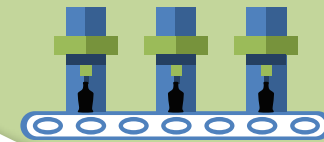

Структурни промени на пазара на труда

Бързо „остаряване“ / изчезване на професии

Поява на нови професии

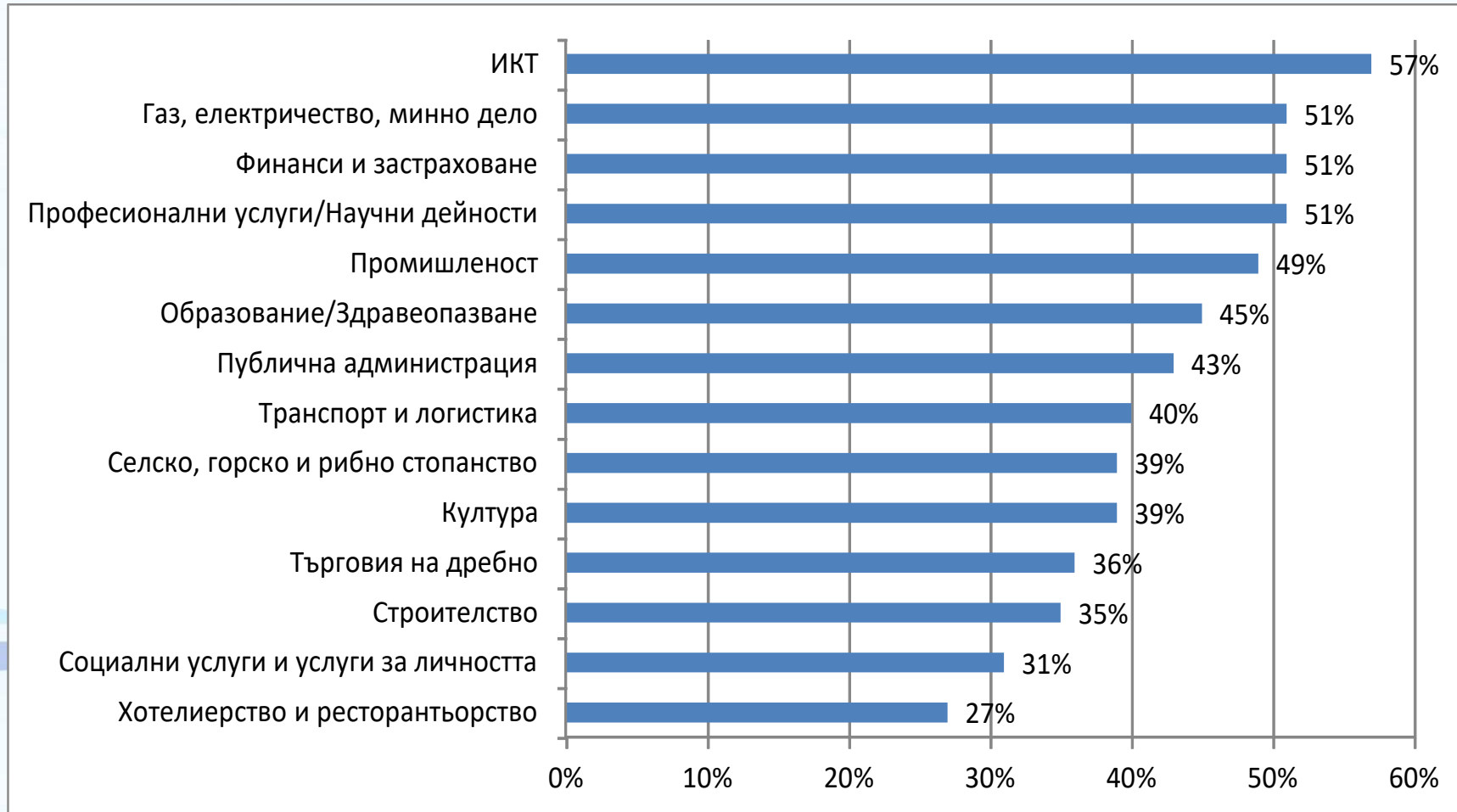
Промени в съществуващите професии

Специфичен характер на промените за отделните (1) индустрии; (2) региони и (3) професии

Зависимост от възможностите за управление на промяната

Дял от заетите с технологична промяна на работното място през последните 5 год. (EU-28)

Източник: CEDEFOP European Skills and Jobs Survey

Прогнозите

- ▶ 54 % от професиите в ЕС са в риск от компютъризиране (Bowles)
- ▶ Около 50% от всички трудови дейности в световен мащаб подлежат на автоматизация чрез адаптиране на сегашните технологии (McKinsey Global Institute)
- ▶ Към 2030 г. 55% от новите работни позиции в България ще изискват средно ниво на квалификация, а само 6% ще изискват нискоквалифициран труд (CEDEFOP)

Как да се
управлява
промяната в
ПОО?

ВИЗИЯ ЗА СППОО

Вариант 1

- Запазване на структурата на съществуващия СППОО
- Ясна и подредена структура на СППОО
- Осигурена е възможност за надграждане на степени
- Включване на допълнителна колона с нива по ЕКР и НКР

Вариант 2

- Запазване на част от структурата на СППОО, като се заличат специалностите
- Всички ЕРУ от специалностите стават избираеми, като изборът се осъществява за втори гимназиален етап
- За всички длъжности от НКПД да има ЕРУ
- При възникване на нови длъжности на пазара на труда да има съкратена пътека за добавяне само на ЕРУ, а не да се създава нова професия в СППОО

Вариант 3

- Опростяване на съдържанието на СППОО, като остава само професионалната област и нивото по ЕКР/НКР и НКПД
- Разработен е един стандарт за всяка професионална област, който включва различни нива по НКР/ЕКР
- Отпадат степените на професионална квалификация
- При възникване на потребност от нови умения на пазара на труда да има съкратена пътека за добавяне само на ЕРУ

Пример:

*Комуникационни системи – 3 ниво (НКР-ЕКР)
Комуникационни системи – 4 ниво (НКР-ЕКР)*

Очаквани промени

- **Промени в действащото законодателство (ЗПОО, ЗНЗ, Рамкови програми, и т.н.)**
  - Прецизиране придобиването на квалификация по част от професия и валидирането в съответствие с входящото образователно равнище (Вариант 1)
  - Осъществяване на държавен план-прием по професия (Вариант 2)
  - Реструктуриране на учебното съдържание (Вариант 2)
  - Избягване на ранната специализация в 7-ми клас (Вариант 2)
  - Осигуряване на гъвкави пътеки за обучение на модулен принцип
- **Дигитализиране на СППОО (Вариант 1, 2 и 3)**
- **Популяризиране на СППОО (Вариант 1, 2 и 3)**

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ
И ОБУЧЕНИЕ

**Благодаря за
вниманието!**

e-mail: napoo@navet.government.bg

<http://www.navet.government.bg>

02/971 20 70